

nemgang og vurdering af forskellige muligheder for at overføre kompetencen til at meddele 3. instansbevilling til en myndighed, der ikke henhører under den udøvende magts område, samt at udarbejde forslag til ændring af retsplejelovens kompetenceregler på det nævnte område.

Efter aftale med Justitsministeriet deltog en repræsentant for Højesteret i rådets drøftelser.

Retsplejerådet afgav herefter i maj 1991 betænkning nr. 1222/1991 om 3. instansbevillinger og andre procesbevillinger.

Betænkningen indeholder bl.a. en udførlig omtale af baggrunden for de gældende regler og for de tidligere fremsatte ændringsforslag m.v. frem til foråret 1990.

Retsplejerådets overvejelser og forslag i betænkningen er gengivet nedenfor i afsnit 4. Forud herfor gives i afsnit 2 og 3 en beskrivelse af de gældende regler på området samt statistiske oplysninger. I afsnit 5 redegøres for de lovforslag om ændring af kompetencereglerne for meddelelse af anke- og kærretilladelser, der blev fremsat i Folketinget i 1992. Retsplejerådets betænkning nr. 1260/1993 om et procesbevillingsnævn er omtalt i afsnit 6. I afsnit 7 omtales Justitsministeriets overvejelser og i afsnit 8-9 er der redegjort for lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser samt for hørte myndigheder m.v.

2. Gældende regler

2.1. Gældende regler om 3. instansbevillinger

2.1.1. To-instansprincippet

Efter retsplejeloven er der i dag som hovedregel fri adgang til at få prøvet en sag ved to instanser. Er sagen behandlet ved landsretten i 1. instans, vil landsrettens afgørelse således frit kunne indbringes for Højesteret. Tilsvarende kan en sag, der er afgjort af byretten i 1. instans, af parterne frit indbringes for landsretten. Derimod vil der ikke være mulighed for at indbringe sagen for Højesteret, medmindre der er indhentet en tilladelse fra Justitsministeriet (3. instansbevilling).

Efter ændringen af reglerne om retternes saglige kompetence, jf. lov nr. 273 af 3. maj 1989, er det i dag udgangspunktet, at en sag anlægges ved byretten som 1. instans. Dog er der efter § 226, stk. 1, mulighed for i visse tilfælde at henvise sagen til behandling ved landsret i 1. instans, ligesom afgørelser truffet af et ministerium eller en central statslig klageinstans behandles af landsretten i 1. instans, jf. § 225, stk. 1.

Princippet om, at der er fri adgang til at få prøvet en sag i to instanser, gælder ikke undtagelsesfrit.

Ankeadgangen i straffesager er således i visse mindre sager begrænset på en sådan måde, at byrettens afgørelser kun kan indbringes for landsretten, såfremt der foreligger tilladelse fra Justitsministeriet.

Endvidere er der ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven m.v. indført en tilsvarende fravigelse af to-instansprincippet for så vidt angår civile sager. Sager af mindre værdi, dvs. sager, der efter påstanden angår en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan således kun indbringes for landsretten efter indhentet tilladelse fra Justitsministeriet.

2.1.2. Civile sager

I overensstemmelse med to-instansprincippet fastslås det i retsplejelovens § 371, stk. 1, at en dom, der er afsagt af landsretten som 2. instans, ikke kan ankes til Højesteret. Efter bestemmelsen har Justitsministeriet imidlertid kompetence til at meddele 3. instansbevilling, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Fristen for indgivelse af ansøgning til Justitsministeriet svarer til ankefristen ved appel til Højesteret (8 uger). Der er dog adgang til undtagelsesvis at meddele tilladelse, hvis ansøgningen er indgivet inden ét år efter landsrettens afgørelse. Dette svarer til fristen for meddelelse af tilladelse til anke til Højesteret uanset ankefristens udløb.

Særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger og processuelle straffe i domme, der er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten i København, forudsætter efter retsplejelovens § 368, stk. 5, at der er meddelt tilladelse dertil af justitsministeren. Tilladelse kan efter bestemmelsen meddeles efter reglerne i § 371.

Efter retsplejelovens § 392, stk. 1, nr. 1, kan landsrettens afgørelse i kæresager ikke påkæres til Højesteret. Det samme gælder landsrettens kendelser og beslutninger, der afsiges under behandlingen af en ankesag, hvis byretten har taget stilling til det spørgsmål, som afgørelsen angår, jf. § 392, stk. 1, nr. 2. Endelig er kæreadgangen til Højesteret efter § 392, stk. 1, nr. 3, afskåret for så vidt angår enstemmige kendelser og beslutninger, der afsiges af landsretten som 1. instans under sagsforberedelsen eller domsforhandlingen, eller som afsiges under behandlingen af en ankesag, hvis der er tale om en afgørelse af procesledende karakter efter retsplejelovens § 378, eller §§ 381-384.

Justitsministeren kan imidlertid efter § 392, stk. 2, meddele tilladelse til, at sådanne landsretsafgørelser indbringes for Højesteret, når særlige grunde taler derfor. Fristen for indgivelse af ansøgninger er 2 uger. Dog kan der fremsættes anmodning om be-